

**Lausunto
8.4.2025**

Viite: Puolustusvaliokunnan asiantuntija pyyntö 21.3.2025

Aihe: Puolustusvaliokunta tiistai 08.04.2025 klo 10.30 / VNS 9/2024 vp / Asiantuntijapyyntö.

Teema: Asevelvollisuus, paikallispuolustuksen kehittäminen, vapaaehtoinen maanpuolustus sekä maanpuolustustahto

VNS 9/2024 vp Valtioneuvoston puolustusselonteko

Suomen Reserviupseeriliitto ry (RUL) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisesta asiasta.

Yleistä

Valtioneuvoston puolustusselonteossa tarkastellaan kattavasti puolustuksen toimintaympäristöä ja arvioidaan puolustuksen kehittämistarpeita. Selonteko määrittää puolustuspoliittiset linjaukset Suomen puolustuskyvyn ylläpidolle ja kehittämiselle osana Natoa. Selonteossa on huomioitu hyvin radikaalisti muuttunut turvallisuuspoliittinen ympäristömme. Selonteko on kattava ja selkeä.

Puolustusselonteossa Suomen puolustuksen perustaksi myös Nato-jäsenyyden aikana vahvistetaan kehittyvä asevelvollisuus, laaja ja koulutettu reservi sekä korkea maanpuolustustahto.

Selonteossa todetaan, että Suomen integroituminen Natoon aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia. Haasteita aiheuttaa taloudellisten resurssien lisäksi myös mm. henkilöstön riittävyys sekä lainsäädännön ja muun ohjeistuksen ajantasaistaminen.

Puolustusbudjetin kasvattaminen pysyvästi Naton määrittämälle tavoitetasolle on välttämätöntä. Tämä tarkoittaa tulevaisuudessa puolustusbudjetin kasvattamista yli 3 % BKT:sta. Hallitus ilmoitti huhtikuun alussa suunnitelmista puolustusmäärärahojen tason nostamisesta tälle tasolle vuoteen 2029 mennessä. Samassa yhteydessä esitetty maavoimien uudistaminen ja materiaalihankintojen aikaistaminen on kannatettavaa.

Tässä tilanteessa on varmistettava, että toiminnan, hankintojen ja Nato-velvoitteiden lisäksi puolustusbudjetissa on riittävät ja kasvavat resurssit myös henkilöstömenoille. Varusmiespalveluksen ja reservin toiminnan määrästä ja laadusta ei ole mahdollista tinkiä, vaan niihin on suunnattava varoja yhtenä puolustuksen kehittämisen pääpainopisteistä. Suorituskykyä parantavat rahoituksen suuntaaminen lisääntyvään laadukkaaseen koulutus- ja harjoitustoimintaan, suorituskykyä laajentavaan vapaaehtoiseen maanpuolustukseen, sekä tämän mahdollistavaan palkattuun ja vapaaehtoiseen henkilöstöön. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen riittävillä resursseilla kokonaismaanpuolustuksen kentässä voidaan merkittävästi entisestään tehostaa ja laajentaa reservin toimintakykyä ja osaamista, sekä varmistaa vahva ja laaja kansallinen maanpuolustuskyky ja -tahto.

Asevelvollisuus

Asevelvollisuusjärjestelmä tuottaa selonteon mukaisesti jatkossakin laaja-alaisen, osaavan ja toimintakykyisen reservin, jolla mahdollistetaan koko maan puolustaminen myös liittokunnan jäsenenä. Useissa Länsi-Euroopan maissa on haasteita sekä ammattisotilaiden rekrytoinnissa

**Lausunto
8.4.2025**

että riittävän reservin muodostamisessa. Suomessa asevelvollisuudella ja vapaaehtoisella maanpuolustuskoulutuksella on reservin toimintakyvyn varmistamisen lisäksi suuri merkitys Puolustusvoimien palkatun henkilöstön rekrytoinnissa.

Asevelvollisuuden aikana hankitulla osaamisella on käyttöä myös muissa yhteiskunnan toimintakykyä uhkaavissa kriiseissä. Reserviläisiä tarvitaan Puolustusvoimien sodan ajan joukkojen lisäksi myös moniin muihin yhteiskunnan elintärkeisiin tehtäviin.

Asevelvollisuutta on edelleen kehitettävä niin, että sen kautta pystytään kouluttamaan riittävän kokoiset ja osaavat sodanajan joukot. On hyvin mahdollista, että jatkossa sodanajan joukkojen kokoa on kasvatettava. On kuitenkin huomioitava, että 2030-luvulle tultaessa emme pysty nykyisillä järjestelyillä kouluttamaan riittävän suurta määrää reserviläisiä nykyisen kokoiisiin, saati laajentuviin sodanajan joukkoihin, mm. pienenevien ikäluokkien takia.

Tästä syystä on ehdottoman tärkeää, että palveluksen suorittaa nykyistä suurempi osa ikäluokasta.

RUL esittää, että viipymättä käynnistetään selvitystyö, jolla varmistetaan, että riittävän suuri osa ikäluokasta suorittaa varusmiespalveluksen sodanajan joukkojen muodostamiseksi myös 2030 ja 2024 luvuilla (=riittävä lukumäärä motivoituneita ja tehtäviin kyvykkäitä henkilöitä).

Selvitystyölle on ajallinen tarve, jotta mahdolliset muutokset ovat toteuttamiskelpoisia 2030-luvulla ja ratkaisumallit pohjautuvat yleisesti hyväksyttyyn yhteiskunnalliseen keskusteluun - hallittujen ja hyvin valmisteltujen tarkennusten toteuttaminen asevelvollisuusjärjestelmässämme on tyypillisesti kestoltaan noin 10 vuoden mittainen prosessi.

Ehdottamamme selvityksen yhteydessä on arvioitava kokonaisuutena mahdollisuudet ja tarve kokoikäluokkaa koskevaan asevelvollisuuteen. Samanaikaisesti on selvitettävä, kuinka perustuslaissa mainittu maanpuolustusvelvollisuus saadaan koskettamaan kaikkia Suomen kansalaisia myös käytännön tasolla. Sodanajan joukkoihin tarvitaan rajallinen määrä henkilöitä selkein tehtäväkohtaisiin osaamis- ja kuntoisuusvaatein, mutta kokonaisturvallisuuden eri tehtävissä löytyy tärkeitä eri osaamisalueiden tehtäviä nykyistä useammille kansalaisille. Siviilipalveluksen kehittäminen niin, että sen kautta saadaan nykyistä enemmän hyötyä kokonaisturvallisuuden ylläpitoon, on tehtävä samassa yhteydessä.

Sodanajan joukkojen riittävyyden varmistamiseksi on yhtenä keinona mahdollistettava pidempi reservissä oloaika sitoutumis- ja toimintakykyisille reserviläisille. Samoin on selvitettävä, voidaanko mahdollistaa, että sellaiset henkilöt, jotka eivät ole suorittaneet varusmiespalvelusta tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta, voisivat varttuneemmalla iällä kouluttautua ja sitoutua reserviläiseksi (siirtyminen ei-asevelvollisesta tai siviilivarannosta asevelvolliseksi).

Puolustusvoimat on yhteistyössä maanpuolustusjärjestöjen kanssa laatinut suunnitelman asevelvollisten koulutuksen kehittämistoimenpiteiksi (ASEVELVOLLISTEN KOULUTUKSEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA (ASEVKESU) 2025–2028, allekirjoitettu 31.3.2025). Suunnitelma käsittää käytännön toimenpiteitä ennen palveluksen alkua, palveluksen aikana ja reservissä. Suunnitelmassa on huomioitu selonteon keskeisimmät linjaukset asevelvollisuuden kehittämiseksi puolustushallinnon ja maanpuolustusjärjestöjen osalta. Selvitystyössä on kirjattu selvästi, että reservin osaamista ja toimintakykyä pidetään yllä Puolustusvoimien

**Lausunto
8.4.2025**

kertausharjoituksilla ja vapaaehtoisilla harjoituksilla, Maanpuolustuskoulutus MPK:n laajalla koulutustoiminnalla sekä reserviläisjärjestöjen monipuolisella toiminnalla.

Samanlainen suunnitelma tulisi tehdä myös siviilipalveluksen kehittämiseksi vastaamaan kokonaisturvallisuuden ja kokonaismaanpuolustuksen tarpeita tarvittavine lakimuutoksineen. RUL korostaa, että kokonaisturvallisuuden kehittäminen ja maanpuolustusvelvollisuuden käytännön laajentaminen kaikkia kansalaisia koskevaksi ei ole pelkästään puolustushallinnon asia. Suomessa ei ole määritelty selkeästi, kuka johtaa kokonaisturvallisuuden kehittämistä. Toiminnan kehittäminen ja siihen tarvittavat taloudelliset resurssit pitäisi koordinoida nykyistä selkeämmin.

Kaikkien hallinnonalojen yhteinen ja kaikkia maanpuolustusvelvollisia koskevan henkilöstön osaamis- ja varaamisrekisteri häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa tarvittavaa henkilöstöä varten olisi konkreettinen askel koko yhteiskunnan varautumisen edistämiseksi ja turvallisuusviranomaisten toimintakyvyn varmistamiseksi. RUL toivoo, että pikaisesti käynnistetään selvitystyö edellä mainitun osaamis- ja varaamisrekisterin mahdollistamiseksi.

Puolustuksen kasvavat tehtävät vaativat panostamista henkilöstöresursseihin sekä koulutus- ja harjoitustoimintaan. Palkatun henkilöstön lisäksi reserviläisten käyttöä ja käytettävyyttä tulee vahvistaa merkittävästi. Reserviläisten käyttöä asevelvollisten kouluttamisessa ja oman sodan ajan joukon toiminnan suunnittelussa ja harjoittelussa on lisättävä. On selvitettävä ja mahdollistettava reserviläisten lyhytaikaiset, määräaikaiset palvelussuhteet Puolustusvoimiin mm. reserviläisjohtajien oman sodan ajan joukon harjoitusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Selvityksen yhteydessä on huomioitava mahdolliset tarpeet löytää ratkaisuita asevelvollisuuteen liittyvän lainsäädännön asettamiin rajoituksiin suunnittelun, toimivallan ja päätöksenteon osalta. Osaavan reservin käyttöä voidaan tehostaa myös reservin yläikärajaa nostamalla, joka on etenemässä vielä kuluvan vuoden aikana.

Reservin osaamisen perustana ovat kertausharjoitukset. Kertausharjoitusten määrä on pystyttävä pitämään vähintään 30 000 harjoitukseen määrättyssä reserviläisessä vuosittain. Näkemyksemme mukaan tämä vaatii sekä edellä mainittua reserviläisten vastuutason nostoa oman sodan ajan joukon toiminnan suunnittelussa ja harjoittelussa, että kertausharjoitustoiminnan mahdollistavan palkatun henkilöstömäärän nostoa nykyisestään. Oman joukon kertausharjoitusten suunnitteluun keskeisesti osallistuvien avainreserviläisten kertausharjoitukset on varmistettava. Suunnittelu on voitava toteuttaa pääosin kertausharjoitustoimintana, jottei mahdollisesti mittavakin suunnittelutyö tule toteutettavaksi vapaa-ajalla tai edellytä vuosilomapäivien käyttöä harjoitukseen osallistumiseksi.

Paikallispuolustuksen kehittäminen

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitetilä 2030-raportti ja sen suositusten käyttöönotto vaikuttavat jatkoon osalta tuleviin toimenpiteisiin, aikatauluihin sekä tarvittaviin resursseihin. RUL on ollut mukana valmistelemassa esitystä vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitetilasta. Vapaaehtoisella maanpuolustuksella roolin korotuksessa on varmistettava, että siihen myös kohdennetaan riittävästi resursseja.

Puolustusministeriön maaliskuussa julkaisemassa raportissa mainitut esitykset Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) kasvavasta roolista erityisesti paikallisjoukkojen

**Lausunto
8.4.2025**

kouluttajana ovat kannatettavia. Vapaaehtoiselementti sopii erityisen hyvin paikallispuolustuksen vahvistamiseen. Reserviläisten paikallisosaamisen hyödyntäminen paikallisjoukoissa on tärkeää. MPK:lle on kasvavien tehtävien takia varmistettava riittävät taloudelliset resurssit pitkäjännitteisesti.

Selonteossa esitetyt maapuolen materiaalihankinnat ovat mittavat. Niiden toteuttaminen etupainotteisesti on kannatettavaa. Paikallispuolustuksen kehittämisen yhteydessä on varmistettava, että toimiva yhteistyö muiden viranomaisten kanssa jatkuu ja kehittyy.

Vapaaehtoinen maanpuolustus

Selonteon mukaan asevelvollisuusjärjestelmä tuottaa jatkossakin laaja-alaisen, osaavan ja toimintakykyisen reservin, jolla mahdollistetaan koko maan puolustaminen myös liittokunnan jäsenenä. Asevelvollisuudella ja vapaaehtoisella maanpuolustuskoulutuksella on reservin toimintakyvyn varmistamisen lisäksi suuri merkitys myös Puolustusvoimien palkatun henkilöstön rekrytoinnissa.

Vapaaehtoinen maanpuolustus nähdään selonteossa keskeisenä voimavarana, jolla on maanpuolustustahtoa kohottava vaikutus. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen merkitystä reserviläisten osaamisen ja toimintakyvyn ylläpitämisessä selonteossa ei erityisesti mainita. Vapaaehtoisella maanpuolustustyöllä on koulutuksen lisäksi merkittävä rooli mm. reserviläisten toimintakyvyn ja ampumataidon ylläpitämisessä sekä maanpuolustustahdon vankistamisessa.

Puolustuskyvyn pitkäjänteisen kehittämisen mahdollistamiseksi on kyettävä resursoimaan henkilöstö, materiaalihankinnat ja toiminta yhdeksi toimivaksi kokonaisuudeksi.

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytykset on varmistettava. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen resurssien sekä koko maan kattavan ampumarataverkoston varmistamista.

Puolustusministeriön 21.3.2025 julkaisemassa Vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitela 2030-raportissa mainitut esitykset Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) kasvavasta roolista erityisesti paikallisjoukkojen kouluttajana ovat kannatettavia. RUL näkee tärkeänä, että MPK:ta voitaisiin käyttää määrättyjen joukkojen kouluttajana ja, että MPK:n julkisiin hallintotehtäviin lisätään mahdollisuus turvallisuus-, varautumis- sekä johtamis- ja kouluttajakoulutuksen antaminen. On ehdottoman tärkeää, että MPK:lle varmistetaan pitkäjännitteisesti laajentuvien tehtävien edellyttämät taloudelliset resurssit. Samoin on keskeistä, että järjestelmälle keskeisten vapaaehtoisen maanpuolustuksen järjestöjen resurssit turvataan. Järjestöillä on merkittävä rooli koulutuksen kehittämisessä ja kouluttajien rekrytoinnissa - sitoutuneista MPK:n vapaaehtoisista kouluttajista noin 75 % tulevat RUL:n ja Reserviläisliiton kautta.

Sodan ajan materiaalista valmiutta voidaan osaltaan parantaa antamalla ammattisotilaille ja reserviläisille Puolustusvoimien hyväksyvän ja yhteensopivan sotilasvarustuksen hankinnassa verovähennysoikeus. Toteutettavissa oleva verohelpotus voisi olla malli, jossa ammattisotilas ja

**Lausunto
8.4.2025**

reserviläinen voi hankkia hyväksytyt varusteet arvonlisäverottomalla hinnalla. Tällä on myös tavoitteellista vapaaehtoista harjoitustoimintaa kannustava ja motivoiva vaikutus.

RUL:n saama valtioapu on ollut vuositasona 32 000 euroa ennen vuotta 2022. Se korotettiin Venäjän Ukrainaan tekemän hyökkäyksen jälkeen 82 000 euroon vuosille 2022–2026. Kahtena viime vuonna liitto on lisäksi saanut kohdennettua tukea kansainvälisen toiminnan kehittämiseen 100 000 euroa / vuosi. Keskeisenä perusteena on ollut RUL:n rooli Naton reservien yhteistoiminnan kehittämisessä eritoten reserviupseeriorganisaatio CIOR:n kautta, jossa liitto edustaa Suomea ja vaikuttaa osaltaan Naton reserviläisten väliseen yhteistyöhön, koulutusmahdollisuuksiin, sekä osallistuu reserviä koskevaan valmistelu- ja kehitystyöhön.

Toiminnan merkityksellisyyden ja volyymin kasvaessa, liiton kansainvälisen toiminnan ja kansainvälisen koulutuksen lisääntyessä, sekä Nato-jäsenyyden kautta muodostuvien tehtävien myötä, liiton valtionavun tason nosto pitkäjännitteiseen vuositasona 250 000 euroon on ehdottoman tärkeää.

Maanpuolustustahto

Suomen tunnetusti korkea maanpuolustustahto perustuu mm. viime sotiemme oppeihin ja perinteisiin, laajasti toteutuvaan asevelvollisuuteen, Puolustusvoimien arvostukseen sekä maapuolustusjärjestöjen monipuoliseen toimintaan.

Selonteossa maanpuolustustahto mainitaan monesti. Maanpuolustustahdon ylläpitäminen ja vahvistaminen vaatii edellä mainittujen maanpuolustustahdon elementtien vahvistamista. Veteraanisukupolven siirtyessä pois keskuudestamme on tärkeää, että viime sotiemme perinnettä vaalitaan määrätietoisesti. Tammenlehvän Perinneliitolla on jatkossa keskeinen osa viime sotiemme vaalimisessa. Käytännön perinnetyössä ratkaisevan tärkeässä roolissa ovat Perinneliiton alueelliset osastot, joiden runkotoimijoina ovat yleensä paikalliset reserviupseerit ja reserviläiset.

Veteraanien tukitoiminnalla ja perinteen ylläpidolla on ollut tärkeä rooli reserviläistoiminnassa viime sodista lähtien. Tämä työ jatkuu reserviläisjärjestöissä, vaikka sotiemme veteraanien poistuminen tietenkin osaltaan muuttaa toimintamuotoja.

Maanpuolustustahdon tasoa ja sen viime aikoina osittain yhteiskunnallisesti eriytynyttä kehitystä on seurattava tarkasti. Demograafiset muutokset, reservistä eroamiset, palveluksen suorittaneiden määrän lasku ja yhteiskunnan yleinen polarisoituminen haastavat yhä enemmän maanpuolustustahtoa. RUL kannattaa, että maanpuolustustahtoa mittaavia kyselyitä ja tutkimuksia kehitetään paremmin nykyaikaa vastaaviksi.

Kansainväliset tehtävät

Selonteon kirjaukset henkilöstön käytettävyydestä kansainvälisissä tehtävissä ovat perusteltuja. Asevelvollisten nykyistä laajempi käyttö kansainvälisissä tehtävissä tulevaisuudessa on tärkeää. Kansainvälisiin tehtäviin valmistautuminen on pitkäaikainen ja vaativa tehtävä, joka vaatii koulutusjärjestelmän ja palveluehtojen pikaista selkeyttämistä.

**Lausunto
8.4.2025**

Keskeisiä kysymyksiä ovat myös reserviläisten käyttö Naton rakenteissa ja tehtävissä. Lähtökohtaisesti reserviläisiä voidaan ja pitää tulevaisuudessa käyttää myös monipuolisiin ja vaativiin kansainvälisiin tehtäviin.

Naton yhteisen puolustuksen ja muihin kansainvälisiin tehtäviin osallistumisen ehtojen on oltava selkeitä. Itsestään selvää on, että kansainvälisiin tehtäviin osallistuvalla asevelvollisella tulee olla asianmukainen ja kyseisen tehtävän vaativuuden edellyttämä koulutus ja varustus. RUL kannattaa, että asevelvollisten kohdalla kansainvälisiin tehtäviin osallistumisen tulee olla vapaaehtoista. Suostumuksen tulee olla yksilöity, jotta asevelvollinen ymmärtää suostumusta antaessaan tehtävän sisällön.

Esityksessä mainitaan, että henkilöstön ja asevelvollisten asemaa tarkastellaan erillisessä hankkeessa. Reserviupseeriliiton osaaminen on käytettävissä tässä hankkeessa.

Ensimmäiset reserviläiset on jo valittu Naton komentorakenteen tehtäviin. Reservin joustavan ja laajamittaisen käytön varmistamiseksi on nykyistä osin turhan rajoittavaa sääntelyä avattava. Esimerkiksi upseerien osalta on tarkistettava määräaikaisen reserviupseerin (MARU) tehtävään määräämiseen liittyvää asetusta siten, että se mahdollistaa jatkossa myös reservin majurin tai tätä korkeamman sotilasarvon reserviupseerin lähettämisen komentorakenteen tehtäviin. Vastaavasti määräaikaisia aliupseeritehtäviä on myös tarjottava reserviläisille, joilla tehtäviin tarvittava osaaminen. Lisäksi reserviläisiä on toistaiseksi jo käytetty Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävissä.

Reserviläisten laajemman käytön osalta keskeistä on Naton maakomponentin joukkorakenteen tehtävien vaatimat ratkaisut. Näistä keskeisiä ovat mm. palvelussuhteen ehdot koulutuksen, valmiudessa olon ja varsinaisen tehtävän aikana, sekä palvelussuhteen jälkeinen tuki. Reserviläisten palvelusehdot on yhdenmukaistettava ammattisotilaiden kanssa silloin, kun he toimivat samoissa tehtävissä. Tällä hetkellä on vielä sopimatta mikä taho edustaa reserviläisiä kv-ehdoista sovittaessa ja millainen on näiden ehtojen neuvottelujärjestelmä. Reserviupseeriliiton osaaminen on käytettävissä reserviläisten palvelusehdoista käytävissä keskusteluissa.

Keskeisillä reserviläisjärjestöillä on omien, vakiintuneiden kansainvälisten suhteiden ansiosta myös iso rooli kansainvälisessä toiminnassa, jonka avulla mahdollistetaan suomalaisille reserviläisille koulutusta ja harjoittelua kansainvälisessä ympäristössä sekä tehdään suomalaista reserviin perustuvaa puolustusratkaisua ja meidän kokonaisturvallisuusratkaisua tunnetuksi. Tätä työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa. RUL:lla on vakiintuneet yhteistyösuhteet mm. Nato reserviupseerijärjestöön (CIOR) sekä Pohjoismaiden ja Viron reserviupseeriorganisaatioihin. Kansainvälisiin kontakteihin osallistuu vuosittain useita kymmeniä liiton jäseniä. Keskeisiä tapahtumia ovat mm. kielikurssit (Nato STANAG-kielitutkinnot), nuorten upseerien työpajat, CIMEX-ja kyberharjoitukset sekä sotilastaitokilpailut. Reserviläisjärjestöillä voi olla, niin sovittaessa, merkittävä rooli mm. kielikoulutuksen ja kansainväliseen yhteistoimintaan liittyvissä koulutuksissa.

On tärkeää pikaisesti selvittää millaista kansainvälistä koulutusta reserviläisillä on tarpeellista ja mahdollista saada valmistautuessaan uusiin tehtäviin. Samoin on selkeytettävä kuinka ja

**Lausunto
8.4.2025**

millaisin palvelusehdoin reserviläiset voivat näihin koulutuksiin sekä kansainvälisiin tehtäviin osallistua.

Suomen Reserviupseeriliiton puolesta

Aaro Mäkelä
Puheenjohtaja
Suomen Reserviupseeriliitto
aaro.makela@rul.fi
Puh. 050 540 5416

Janne Kosonen
Toiminnanjohtaja
Suomen Reserviupseeriliitto
janne.kosonen@rul.fi
Puh. 050 5810 819

Suomen Reserviupseeriliitto on vuonna 1931 perustettu reserviupseereiden valmiuksia kehittävä aatteellinen ja toiminnallinen maanpuolustusjärjestö. Liiton 290 jäsenyhdistyksessä on 28.000 henkilöjäsentä.